

ZAKLJUČNO POROČILO
O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA
NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA
PROGRAMA (CRP) »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006 – 2013«

I. Predstavitev osnovnih podatkov raziskovalnega projekta

1. Naziv težišča v okviru CRP:

5 POVEZOVANJE UKREPOV ZA DOSEGANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA,
5.1. ZAGOTAVLJANJE OPTIMALNIH POGOJEV ZA ZDRAVJE

2. Šifra projekta:

V3-0547

3. Naslov projekta:

Določevalci sprejemljivosti za cepljenje proti gripi pri zdravstvenih delavcih

3. Naslov projekta

3.1. Naslov projekta v slovenskem jeziku:

Določevalci sprejemljivosti za cepljenje proti gripi pri zdravstvenih delavcih

3.2. Naslov projekta v angleškem jeziku:

Determinants predisposing influenza vaccine acceptance among health care workers

4. Ključne besede projekta

4.1. Ključne besede projekta v slovenskem jeziku:

zdravstveni delavci, gripa, cepivo proti gripi

4.2. Ključne besede projekta v angleškem jeziku:

health care workers, influenza, influenza vaccine

5. Naziv nosilne raziskovalne organizacije:

Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije

5.1. Seznam sodelujočih raziskovalnih organizacij (RO):

ni sodelujočih organizacij

6. Sofinancer/sofinancerji:

ARRS/Ministrstvo za zdravje

7. Šifra ter ime in priimek vodje projekta:

11329

Maja Sočan

Datum: 17.3.2010

Podpis vodje projekta:

doc. dr. Maja Sočan

Podpis in žig izvajalca:

mag. Marija Seljak

II. Vsebinska struktura zaključnega poročila o rezultatih raziskovalnega projekta v okviru CRP

1. Cilji projekta:

1.1. Ali so bili cilji projekta doseženi?

- a) v celoti
 b) delno
 c) ne

Če b) in c), je potrebna utemeljitev.

1.2. Ali so se cilji projekta med raziskavo spremenili?

- a) da
 b) ne

Če so se, je potrebna utemeljitev:

2. Vsebinsko poročilo o realizaciji predloženega programa dela¹:

Raziskava Določevalci sprejemljivosti za cepljenje proti gripi pri zdravstvenih delavcih je bila zasnovana tako, da bi ugotovili, kakšni so pogledi in stališča oz. odnos zdravstvenih delavcev do cepljenja, posebej do cepljenja proti gripi.

Z metodološkega stališča smo raziskovali zasnovali kot presečno študijo. S pomočjo vprašalnika smo preko spletnega anketiranja pridobili podatke in mnenje zdravnikov, ki so člani Zdravniške zbornice Slovenije. Spletni naslov, kjer je bil vprašalnik, smo posredovali približno 5000 zdravnikom (sekundarijem, specializantom in specialistom ter zdravnikom brez specializacije), ki delajo v osnovnem zdravstvenem varstvu, v bolnišnicah in v okviru prehospitane oskrbe bolnikov kot tudi tistim članom zbornice, ki ne delajo neposredno z bolniki, pač pa v pedagoških inštitucijah, raziskovalnih in diagnostičnih inštitutih, v okviru javnega zdravja itd.

Spletno anketo je izpolnilo 1041 zdravnikov (20 % vseh naslovnikov). 75 % jih je bilo specialistov ali specializantov. Približno enak delež zdravnikov opravlja pretežno ambulantno delo kot delo z bolniki v bolnišnici. Samo 10 % zdravnikov pri svojem delu ni v vsakodnevem stiku z bolniki. Pričakovano je odgovorilo največ zdravnikov splošne, družinske medicine (saj so najštevilčnejši), sledi internistika in kirurgija.

Slaba polovica je bila mlajša od 40 let, dobra četrtina med 40 in 50 in tretjina nad 51 let. Dve tretjini je bilo zdravnic, tretjina zdravnikov. Večina je svoje zdravstveno stanje opisala kot dobro, približno 10 % je navedlo, da ima zdravstveno težavo, ki predstavlja indikacijo za cepljenje proti gripi.

Od 1041 zdravnikov se jih je v letu 2009 cepilo proti sezonski in pandemski gripi 43,5 %, samo proti sezonski 8,9 % in samo proti pandemski gripi 14,9 %. Ostali (32,7 %) jih je navedlo, da se niso cepili.

Najbolj pogost vzrok, da se niso cepili proti sezonski in pandemski gripi je bilo mnenje, da cepljenja ne potrebujejo (32,8 % vseh, ki so odgovorili na to vprašanje), 18,2 % se jih ni cepilo zaradi skrbi o možnih neželenih učinkih, 9,7 % je bilo mnenja, da cepljenje ni varno, 9,2 % da cepljenje ne ščiti pred boleznijo, 5,4 % jih o cepljenju sploh ni razmišljajo, kar 6,2 % pa jih je navedlo, da so načeloma proti cepljenju, ker slabi imunski sistem.

Tisti, ki so se cepili samo proti sezonski gripi, proti pandemski pa ne, pa so kar v 26,6 % menili, da pandemsko cepivo ni varno in v 43,9 %, da ga ne potrebujejo. Skoraj 10 % jih je dvomilo v učinkovitost pandemskega cepiva.

V tretji skupini (cepljeni samo proti pandemski gripi, ne pa tudi proti sezonski gripi) pa je bilo prevladujoče mnenje, da cepljenja proti sezonski gripi ne potrebujejo oz. da se nikoli ne cepijo (skupaj 70 %).

Večina zdravnikov se je cepila v zdravstveni ustanovi, kjer je zaposlena, manjši delež na

¹ Potrebno je napisati vsebinsko raziskovalno poročilo, kjer mora biti na kratko predstavljen program dela z raziskovalno hipotezo in metodološko-teoretičen opis raziskovanja pri njenem preverjanju ali zavračanju vključno s pridobljenimi rezultati projekta.

zavodih za zdravstveno varstvo in zelo malo drugje (nekateri tudi v Avstriji, ker so se želeli cepiti s cepivom brez adjuvanta).

Slaba polovica je v preteklih šestih mesecih poslušala predavanje o gripi oz. cepljenju proti gripi, iskala informacijo na spletnih straneh IVZ RS ali drugih spletnih straneh. Zelo malo je bilo tistih, ki niso o gripi prebrali v dnevnem časopisju, kar je bilo glede na pojav pandemije povsem pričakovano.

Zanimivo je, da je 71,5 % prepričanih, da ima dovolj znanja, ki jim omogoča pravilno sprejemanje odločitve o cepljenju proti gripi.

V delu vprašalnika, ki je bil posvečen stališču zdravnikov do cepljenja so bili odgovori sledeči:

- 52 % se strinja, da je cepljenje koristno za ZD same, kar 11,1 % se ne strinja,
- 56,9 % anketiranih zdravnikov se strinja, da je cepljenje proti gripi koristno zato, da ne bodo gripe prenesli na bolnike,
- 58,7 % anketiranih zdravnikov se strinja, da je cepljenje proti gripi koristno zato, da ne bodo gripe prenesli na domače,
- 19,6 % jih je mnenja, da je cepljenje koristno samo za starejše zdravnike,
- 58,3 % se strinja, da se cepljenje priporoči starejšim od 65 let,
- 76,1 % se strinja, da se cepljenje priporoči kronično bolnim,
- 66 % se strinja, da se cepljenje priporoči kronično bolnim otrokom,
- samo 25 % se strinja, da je koristno cepiti majhne otroke,
- 23,9 % se strinja, da se cepljenje v času nosečnosti odsvetuje,
- 6,4 % se strinja, da je cepljenje proti gripi slabo učinkovito,
- 6,2 % se strinja, da cepivo povzroča vročino in druge zdravstvene težave,
- 46,2 % se strinja, da boli na mestu cepljenja,
- 7,5 % se strinja, da cepljenje oslabi imunski sistem
- 9,4 % se strinja, da so dobre higienske navade dovolj za preprečevanje širjenja gripe,
- 52,6 % jih meni, da bi morali zdravstveni delavci priporočati cepljenje proti gripi,
- samo 13 % jih meni, da bi moralo biti cepljenje proti gripi za zdravstvene delavce obvezno,
- 71,4 % se strinja, da ZD delajo kljub temu, da prebolevajo virozo,
- 79,6 % se strinja, da bi morale vse zdravstvene ustanove ponuditi brezplačno cepljenje proti gripi.

Samo tretjina zdravnikov, ki so odgovorili na spletni vprašalnik, je tudi sama cepiteljev. Zanimalo nas je mnenje o tem, koliko članov tima, kjer delajo, se cepi proti gripi. Zdravniki so mnenja, da se pri polovici cepijo zdravniki, samo petina diplomiranih/srednjih medicinskih sester in manj kot 10 % drugih, zaposlenih v njihovi zdravstveni ustanovi.

Deskriptivna analiza odgovorov kaže na pomanjkljivo znanje o gripi in cepljenju proti gripi, kar pogojuje odklonilen odnos do cepljenja in zmanjšuje verjetnost, da bo zdravnik podal pozitivno mnenje oz. nasvet svojemu bolniku, da naj se cepi. Multivariatna analiza je še v teku.

Za povečanje precepljenosti je potrebno pripraviti standardiziran edukativen

material/pristop in vzpostaviti mrežo edukatorjev, ki bodo pri zdravnikih in drugih zdravstvenih delavcih zbujali zaupanje. Edukacija mora potekati na nevsiljiv način, na visokem strokovnem nivoju, podprta z dejstvi in potekati v optimalnem času (tik pred pričetkom cepljenja).

3. Izkoriščanje dobljenih rezultatov:

3.1. Kakšen je potencialni pomen² rezultatov vašega raziskovalnega projekta za:

- a) odkritje novih znanstvenih spoznanj;
- b) izpopolnitev oziroma razširitev metodološkega instrumentarija;
- c) razvoj svojega temeljnega raziskovanja;
- d) razvoj drugih temeljnih znanosti;
- e) razvoj novih tehnologij in drugih razvojnih raziskav.

3.2. Označite s katerimi družbeno-ekonomskimi cilji (po metodologiji OECD-ja) sovpadajo rezultati vašega raziskovalnega projekta:

- a) razvoj kmetijstva, gozdarstva in ribolova - Vključuje RR, ki je v osnovi namenjen razvoju in podpori teh dejavnosti;
- b) pospeševanje industrijskega razvoja - vključuje RR, ki v osnovi podpira razvoj industrije, vključno s proizvodnjo, gradbeništvom, prodajo na debelo in drobno, restavracijami in hoteli, bančništvom, zavarovalnicami in drugimi gospodarskimi dejavnostmi;
- c) proizvodnja in racionalna izraba energije - vključuje RR-dejavnosti, ki so v funkciji dobave, proizvodnje, hranjenja in distribucije vseh oblik energije. V to skupino je treba vključiti tudi RR vodnih virov in nuklearne energije;
- d) razvoj infrastrukture - Ta skupina vključuje dve podskupini:
  - transport in telekomunikacije - Vključen je RR, ki je usmerjen v izboljšavo in povečanje varnosti prometnih sistemov, vključno z varnostjo v prometu;
  - prostorsko planiranje mest in podeželja - Vključen je RR, ki se nanaša na skupno načrtovanje mest in podeželja, boljše pogoje bivanja in izboljšave v okolju;
- e) nadzor in skrb za okolje - Vključuje RR, ki je usmerjen v ohranjanje fizičnega okolja. Zajema onesnaževanje zraka, voda, zemlje in spodnjih slojev, onesnaženje zaradi hrupa, odlaganja trdnih odpadkov in sevanja. Razdeljen je v dve skupini:
- f) zdravstveno varstvo (z izjemo onesnaževanja) - Vključuje RR - programe, ki so usmerjeni v varstvo in izboljšanje človekovega zdravja;
- g) družbeni razvoj in storitve - Vključuje RR, ki se nanaša na družbene in kulturne probleme;
- h) splošni napredek znanja - Ta skupina zajema RR, ki prispeva k splošnemu napredku znanja in ga ne moremo pripisati določenim ciljem;
- i) obramba - Vključuje RR, ki se v osnovi izvaja v vojaške namene, ne glede na njegovo vsebino, ali na možnost posredne civilne uporabe. Vključuje tudi varstvo (obrambo) pred naravnimi nesrečami.

---

² Označite lahko več odgovorov.

3.3. Kateri so **neposredni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Naši rezultati so osnova za izoblikovanje programa, ki bo usmerjen v pospeševanje/izboljševanje precepljenosti proti gripi pri zdravstvenih delavcih, boljšemu poznavanju cepiv in večjemu znanju na področju zaščite pred nalezljivimi boleznimi.

3.4. Kakšni so lahko **dolgoročni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Spoznanja, ki smo jih dosegli z našim projektom, bodo prispevala k boljšemu varovanju zdrava populacije, saj bo dobro seznanjen, poučen zdravstveni delavec predstavljal oporo posamezniku pri odločitvi glede cepljenja proti gripi. Izboljšanje precepljenosti v skupinah z večjim tveganjem za zapleten potek in pri starejših od 65 je ena od prednostih dolgoročnih nalog EU in WHO.

3.5. Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- a) v domačih znanstvenih krogih;
- b) v mednarodnih znanstvenih krogih;
- c) pri domačih uporabnikih;
- d) pri mednarodnih uporabnikih.

3.6. Kdo (poleg sofinancerjev) že izraža interes po vaših spoznanjih oziroma rezultatih?

Zdravniška zbornica Slovenije, strokovna javnost

3.7. Število diplomantov, magistrrov in doktorjev, ki so zaključili študij z vključenostjo v raziskovalni projekt?

V projekt diplomanti, magistranti ali doktoranti niso bili vključeni.

4. Sodelovanje z tujimi partnerji:

4.1. Navedite število in obliko formalnega raziskovalnega sodelovanja s tujimi raziskovalnimi inštitucijami.

S tujimi partnerji v tem projektu nismo sodelovali.

4.2. Kakšni so rezultati tovrstnega sodelovanja?

5. Bibliografski rezultati³ :

Za vodjo projekta in ostale raziskovalce v projektni skupini priložite bibliografske izpise za obdobje zadnjih treh let iz COBISS-a) oz. za medicinske vede iz Inštituta za biomedicinsko informatiko. Na bibliografskih izpisih označite tista dela, ki so nastala v okviru pričujočega projekta.

6. Druge reference⁴ vodje projekta in ostalih raziskovalcev, ki izhajajo iz raziskovalnega projekta:

---

³ Bibliografijo raziskovalcev si lahko natisnete sami iz spletne strani:<http://www.izum.si/>

⁴ Navedite tudi druge raziskovalne rezultate iz obdobja financiranja vašega projekta, ki niso zajeti v bibliografske izpise, zlasti pa tiste, ki se nanašajo na prenos znanja in tehnologije.

Navedite tudi podatke o vseh javnih in drugih predstavitvah projekta in njegovih rezultatov vključno s predstavitvami, ki so bile organizirane izključno za naročnika/naročnike projekta.